

تاریخ: ۱۵ اردیبهشت ۱۳۹۰

اصلی‌ترین هدف بسته پولی از سوی فعالان اقتصادی زیر سوال رفت.

نرخ‌ها جذاب نیست، بانک‌ها سخت تسهیلات می‌دهند.

حمید حسینی

گروه بازار پول - دو فعال اقتصادی با انتقاد از بسته سیاستی بانک مرکزی اعلام کردند: نرخ‌های تعیین شده از سوی بانک مرکزی موجب شده روند پرداخت تسهیلات از سوی نظام بانکی سخت شود.

بسته سیاستی - نظارتی بانک مرکزی که با هدف وحدت رویه و سامان دهی بازار پولی تنظیم و به شبکه بانکی ابلاغ شد، با حرف و حدیث‌های زیادی روبه‌رو شده است. یک طرف ماجرا کارشناسانی قرار دارند که فرآیند تدوین بسته را مورد نقد قرار داده‌اند. به گفته کارشناسان، بسته نباید از سیاست‌گذاری به مداخله تغییر شکل دهد. اما همواره بانک مرکزی با اعلام اینکه در برخی شرایط ملاحظاتی چون حمایت از تولید و بخش خصوصی اقتضا می‌کند بانک در برخی بخش‌ها ورود کند، سیاست‌های اجرایی خود را توجیه کرده است. اما در برابر این توجیه مدعیان جدیدی پیدا شده‌اند. مدعیانی که تا دیروز گروه هدف بانک مرکزی عنوان شده‌اند. برخی فعالان اقتصادی معتقدند سیاست‌های اتخاذ شده بیش از آنکه به نفع آنان تمام شود به سخت تر شدن کار منجر شده است.

به گفته این گروه برخی بندهای بسته هرگز اجرا نمی‌شوند و حتی بنا بر صلاحدید خود بانک‌ها درصدهای اعلامی بانک مرکزی نیز دستخوش کاهش یا افزایش قرار می‌گیرد. یکی از این بندها که همواره مورد بی‌مهری بانک بوده، بند مربوط به تعیین سهم تسهیلات بانکی به بخش‌های مختلف اقتصادی است. در سال ۸۹ سهم بخش صادرات ۸ درصد تعیین شد، با این حال گفته می‌شود بانک‌ها بسیار کمتر از این میزان به بخش صادرات تسهیلات پرداخت کرده‌اند.

محقق نشدن ۷۵ درصد سهم صادرات

حمید حسینی، رییس اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی در گفت‌وگو با خبرآنلاین گفت: براساس بسته سیاستی بانک مرکزی در سال ۸۹ قرار بود ۸ درصد از منابع بانکی به بخش صادرات پرداخت شود، اما بانک‌ها در حالت خوشبینانه کمتر از ۲ درصد از سهم ۸ درصدی را به این بخش اختصاص دادند.

او با اعلام اینکه این روند در سال‌های قبل نیز تکرار شده است، اظهار کرد: بانک‌ها سال‌های قبل نیز بر اساس بسته سیاستی - نظارتی عمل نکردند و هر چه را مناسب دیدند اجرا کردند؛ به طوری که به هر میزان که خواستند تسهیلات به بخش صادرات پرداخت کردند که آن نیز بسیار کمتر از درصد پیش‌بینی شده در بسته این نهاد بوده است.

حسینی درباره اینکه چرا بانک‌ها تمایلی به پرداخت تسهیلات به این بخش ندارند؟ گفت: به نظر می‌رسد نرخ‌های سودی که بانک مرکزی برای این بخش اعلام کرده چندان برای بانک‌ها جذاب نیست و به همین دلیل آنها چندان تمایلی ندارند که به بخش صادرات تسهیلات دهند. رییس اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی افزود: بانک‌های تخصصی مانند توسعه صادرات و صنعت و معدن موظفند با نرخ سود ۱۲ درصد تسهیلات دهند و این کار را نیز می‌کنند زیرا سوددهی برای دولت که سهامدار این گروه از بانک‌ها است معنا ندارد اما سایر بانک‌ها که تجاری هستند تسهیلات خود را در تمامی بخش‌ها با هدف کسب سود بیشتر اعطا می‌کنند. حسینی درباره نرخ سود مطالبه شده از صادرکنندگان در نظام بانکی گفت: بانک‌هایی که پیش‌تر دولتی بودند و مدتی است که به جرگه بانک‌های خصوصی پیوسته‌اند در حالت خوشبینانه با دریافت ۱۷ درصد سود حاضرند به متقاضیان این بخش تسهیلات دهند. این نرخ در برخی مواقع تا ۱۹ درصد افزایش می‌یابد. البته هستند بانک‌هایی که بیش از این نیز نرخ سود دریافت می‌کنند. بانک

مرکزی در سال جاری سهم ۸ درصدی صادرات را به ۱۰ درصد افزایش داده است. اما حسینی معتقد است: چنین اتفاقی نخواهد افتاد. این فعال اقتصادی گفت: من بعید می‌دانم این سهم در سال جاری به صادرکنندگان اختصاص یابد. زیرا به نظر می‌رسد حمایت از صادرات اولویت نیست.

انتقاد از روش توزیع تسهیلات

پدرام سلطانی یکی دیگر از فعالان بخش خصوصی در گفت‌وگو با دنیای اقتصاد با انتقاد از نحوه توزیع تسهیلات بانکی از سوی بانک مرکزی گفت: توزیع تسهیلات به دلیل آنکه به صورت تکلیفی میان بخش‌ها توزیع می‌شود امکان تحقق پیدا نمی‌کند. به گفته سلطانی گرچه این شیوه برای بانک‌های دولتی که مالکیت و مدیریت آنها در اختیار دولت است، کمی موثر است اما اجرای این مصوبه‌ها از سوی بانک‌های خصوصی تقریباً محال است. عضو هیات نمایندگان اتاق بازرگانی از بانک مرکزی خواست: به جای تکلیف به بانک‌ها، سیاست توزیع تسهیلات را از طریق پرداخت یارانه و مابه‌التفاوت نرخ سود دنبال کند. به گفته این فعال اقتصادی آرزوی هر تولیدکننده‌ای کاهش نرخ سود تسهیلات است اما در شرایطی که نرخ تورم روند فزاینده دارد توقع کاهش نرخ سود بجا نیست. بسته ۹۰ و ایجاد بازار سیاه

در حالی که کاهش نرخ سود در بسته ۹۰ با هدف حمایت از بخش تولید یکی از اهداف بانک مرکزی قلمداد شده، اما در مقابل این روش به جای آنکه با استقبال فعالان اقتصادی روبه‌رو شود انتقاد برخی از آنان را به دنبال داشته است. سلطانی معتقد است: کاهش نرخ سود سپرده‌ها در شرایط کنونی تجهیز منابع بانکی را با دشواری روبه‌رو می‌کند و در این صورت پرداخت تسهیلات سخت‌تر می‌شود. به گفته سلطانی حتی اگر نقدینگی خارج شده بر اثر کاهش نرخ سود سپرده‌ها به شکل‌های دیگری به نظام بانکی باز گردد به دلیل جذاب نبودن نرخ‌های تسهیلاتی در بخش تولید، بانک‌ها منابع چندانی به این سمت هدایت نمی‌کنند. این فعال اقتصادی با اشاره به اینکه تجربه نشان داده بانک‌ها مانند هر بنگاه اقتصادی منابع خود را به سمتی سرازیر می‌کنند که جذابیت دارد، افزود: بانک مرکزی بهتر است به جای آنکه از محل منابع داخلی بانک‌ها به فکر حمایت از تولید باشد از طریق تزریق اعتبارهای جداگانه یا پرداخت یارانه، بانک‌ها را ترغیب به پرداخت تسهیلات به این بخش کند. عضو هیات نمایندگان اتاق بازرگانی و صنایع معادن پیش‌بینی کرد: بسته کنونی بانک مرکزی به طولانی‌تر شدن صف تسهیلات بانکی و نهایتاً رونق بازار سیاه تسهیلات منجر می‌شود. این فعال اقتصادی گفت در شرایط کنونی برای بنگاه‌های اقتصادی سود آور اولویت تجهیز منابع است و نرخ سود در درجه بعدی اهمیت قرار دارد. این فعال اقتصادی به تجربه بخشی از کشورهای توسعه یافته مانند کانادا اشاره و اظهار کرد: در این کشورها حمایت از تولید و صادرات از طریق یارانه دنبال می‌شود. به گفته او این سیاست‌ها به گونه‌ای است که روند کار را تسهیل می‌کند و بهره‌گیری بخش تولید از اعتبارات سهل‌تر می‌شود، در حالی که در ایران سیاست‌های اتخاذ شده امور را سخت می‌کند.

پدرام سلطانی